

פרשת שמות
תשפ"ד

גליון 367
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמות

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר
אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
ר' זאב ב"ר משה חיים
רב הונא בר מר זוטרא
רב שרשיא בר פקוד
הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח
הרה"ק רבי יעקב ב"ר נפתלי צבי
הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין ב"ר משה
רבינו משה בן מיימון
הרה"ק רבי אריה לייב מוכיח מפולנאה ב"ר
יחיאל מיכל
הרה"ק רבי ישראל אברהם ב"ר משולם זושא
הרה"ק רבי ישראל דוב בער ב"ר יוסף
הרה"ק רבי שלמה מסטרעליסק ב"ר אורי
רבי נפתלי ב"ר יצחק
הרה"ק יוסף מייאמפאלי ב"ר יחיאל מיכל
הרה"ק רבי שניאור זלמן ב"ר ברוך
הרה"ק רבי שמואל ב"ר אברהם
הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ב"ר שמעון
נתן נטע
הרב המקובל רבי יצחק ב"ר זאב כדורי

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל-MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאֹ" (א', א')

אונקלוס – וְאֵלֶּיךָ שְׁמֵהָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּעֵלּוּ לְמִצְרַיִם עִם יַעֲקֹב גְּבַר וְאַנְשׁ בֵּיתָה עֲלוּ
ניתן לראות כי אונקלוס מתרגם את המילה באים דעלו וכן את המילה
באו כעלו והרי הל"ל הירודים למצרים שכן כל היוצא מא"י לחוץ
לארץ נקרא יורד אלא ניתן לומר בס"ד כי הדבר בא ללמדנו כי הירידה
היא לצורך עליה וכל עניין הירידה למצרים באה כדי להעלות את
ניצוה"ק כמו שמובא בספרים הקדושים ומכאן יש עלינו ללמוד כי גם

בזמנים של ירידה יש להתאזר בסבלנות ושמחה עד שהקב"ה יעזור
ויוציא אותנו מן המיצר בחינת מאשפות ירים אבינו ולא להתייאש ח"ו
אלא להאמין שהכל לטובה וממר בסוף ייצא מתוק לפי שהירידה היא
לצורך עליה

"וַיִּשְׂמֹנוּ עֲלָיו שְׂרֵי מְסִים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסַבְלָתָם וַיִּבְּן עֲרֵי מַסְכְּנוֹת לְפָרְעָה אֶת פֶּתָם וְאֶת רַעְמָסֵס" (א', י"א)

רש"י – את פתם ואת רעמסס. שלא היו ראויות מתחלה לכך ועשאו חזקות ובצורות לאוצר

"והנה נפש הטהורה, שהיא הפרי, כלולה מתרי"ג אברים וגידיים,
מתלבשת תוך תרי"ג אברים וגידיין של נפש הטמאה הנקראת קליפת
הפרי, ושתיקן יחד מתלבשות בתרי"ג אברים וגידיים של הגוף ונמצאו
איברי נפש הטהורה תוך איברי נפש הרעה, ואברי נפש הרעה תוך
אברי הגוף. והנה, כל אחת משתי נפשות אלו צריכה מזון רוחני
להתקיים, ואמנם, מזון הרוחני של הנפש הקדושה נמשך אליה על ידי
קיום התורה הכלולה מתרי"ג מצות, כדמיון תרי"ג אברי הנפש גם הם
ונקרא לחם, כמו שכתוב (משלי ט ה) "לכו לחמו בלחמי" וכל אבר מן
רמ"ח איברים נזון ממצוה פרטית המתיחסת לאותו אבר, וכאשר יחסר
לאדם קיום איזו מצוה, גם האבר הפרטי המתיחס למצוה יחסר ממנו
מזונו הנמשך לו מארבע אותיות ההוי"ה, כמו שכתוב (נחמיה ט ו)
ואתה מחיה את כלם. "ובהם תלויים כל המצות, כמו שאמרו רבותינו
ז"ל (בהקדמת התיקונים) "יה עם שמי שס"ה, ו"ה עם זכרי רמ"ח" וזהו
שנאמר את לפני פתם ועוד פעם ואת לפני רעמסס שכן הל"ל את פתם
ורעמסס אלא עפ"י פירושו מובן את תוספת ואת היינו שיש להתייחס
לשני הדברים הן למצוות עשה והן למצוות לא תעשה שביחד הם
מרכיבות את השלם ולא להסתפק רק באחד מהם
וע"י שהאדם בונה את עצמו יוכל להחזיק בקרבו את התורה הקדושה
שהיא בחינת אוצר וזהו שמפרש רש"י ועשאו חזקות ובצורות לאוצר

נשאלת השאלת מדוע מדבר הפס' בלשון יחיד וישימו עליו הרי הל"ל
עליהם וכן ויבן הל"ל ויבנו הרי מדובר כאן על עבודת בני"י בכללותם
אלא ניתן לתרץ בס"ד לענ"ד כי המדובר על עבודת ה' הפרטית של כל
יהודי ויהודי בפני עצמו ופעמים שהקב"ה מביא ייסורים על האדם כדי
להחזירו בתשובה ע"י כך כמו שנכתב בתהילים "אשרי הגבר אשר
תסרגו י-ה ומתורתך תלמדנו" (צ"ד, י"ב) ומפרש המצודות דוד "אשרי
להצדיקים המעונים אשר ה' הוא המייסרם ובוזה מלמד אותנו מתורתו
ר"ל בזה מגלה אוזן לעשות את דברי התורה" עכ"ל"ק וזהו שאומר הפס'
וישימו עליו שרי מסיים למען ענתו בסבלתם ולכן נאמר וישימו עליו
היינו שזאת השגחה פרטית על כל אדם בנפרד ואז כאשר היהודי
מתעורר לחזור בתשובה מה הוא עושה ויבן ערי מסכנות היינו מתחיל
לבנות את עצמו מבחינה רוחנית כדי שיהיה מקום בקרבו ליצר הטוב
המכונה ילד מסכן וחכם זהו שנאמר ערי מסכנות וראשית עליו להסיר
מעל עצמו את ערלת הלב על מנת שיצליח לקבל אל קרבו את דברי
התורה המדריכה אותו כיצד להתדבק בקב"ה וזהו שנאמר לפרע"ה
ר"ת לפרו"ע ערל"ת הל"ב וכדי שדבר זה ייתפס ולא יאטם בשנית על
האדם לעסוק בואת פת"ם נוט' פ"ת מל"ך היא התורה היינו לעסוק
במצוות עשה ואת רעמסס נוט' רע מוסס היינו מצוות לא תעשה שהם
גם בחינת סור מרע ועשה טוב
וכן מובא בספר שערי קדושה (א', א') עניין מצוות העשה והלא תעשה
כיצד הם משפיעות על האדם

עוד יאמר את פתם ואת רעמסס פתם ועולה למניין תשע
מאות וחמישים כמניין שנות חייו של אדם הראשון וניתן לרמוז בס"ד

"וַיִּרְא מֶלֶאךָ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּהַב וַיִּרְא וְהֵנָּה הַסֵּהַב בְּעַר פֶּאֶשׁ וְהֵסָה אֵינָנו אֶפְל" (ג', ב')

ונתן לרמוז בדברי רש"י הקדוש כי לסוף שלושה חדשים בא לרמוז שאדם
שמתנהג בתשובה שלוש חדשים אפשר להגיד שניתן לראות בו שינוי והוא
מתקדם לדרך הטובה והוא נהיה כבריה חדשה שכן ידוע שאשה מעוברת ניכר
עוברא אחרי שלושה חדשים כמו שכתוב אצל תמר ויהי מקץ שלושה חדשים
ויוגד ליהודה הנה תמר כלתך הרה ובעניין שלנו אחרי שלושה חדשים ניכר
שעבר מצד הרע לצד הטוב

ניתן לרמוז בס"ד מדוע הראה הקב"ה למשה דווקא את הסנה אומרת המשנה
במס' דמאי (א,א) כי הרימין הם פרות הסנה ועל זה בא הקב"ה לרמוז שהסנה
אף על פי שהוא בוער בכל זאת מוציא פרות הנקראים רימין כך גם עם ישראל
אע"פ שאש התאוה והיצה"ר בוערת בהם אעפ"כ הם עושים מצוות כמו
שכתוב אפילו ייקנים שבך מלאים מצוות כרימון והרי שמו של פרי הסנה נקרא
רימין כמו רימון ואמר לו הקב"ה מקץ שלוש חדשים יעבדו אותי על ההר הזה

"וַיֹּאמֶר כִּי אֵדִיָּה עִמָּךָ וְזֶה לָךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שֹׁלְחֵתִיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעַם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה" (ג', י"ב)
יציאת מצרים למתן תורה ישנם ארבעים ותשעה יום בלבד אלא ניתן לתרץ
בס"ד שהכוונה למסמן של כל חודש, שכן ניסן בחינתו עבודה בחינת מה

העבודה הזאת לכם אייר גמילות חסדים שבו מציינים את סיום המגיפה שבה נפטרו תלמידי ר' עקיבא ובו אנו מתקנים את ענין הבין אדם לחבירו שעיקרו

הוא החסדים סיוון מתן תורה כנגד תורה וזהו שנאמר שלושה חודשים כנגד תורה עבודה גמילות חסדים

משנת הצדיק – הרה"ק רבי משה מרדכי בידרמן צוק"ל זי"ע – כ"ד טבת (שלישי)

רבי משה מרדכי נולד בשנת תרס"ג בירושלים שבין החומות לרבי שמעון נתן נטע ולרבנית חנה. אמו נפטרה בילדותו ואביו העתיק מקום מגוריו לקרקוב שבפולין. כיתום נשאר עם אחיו בבית סבו האדמו"ר רבי דוד מלעלוב שנודע כמנהיג עדת החסידים בירושלים, הסבא חיבב במיוחד והשקיע רבות בחינוכו. מנעוריו עמל בימים ובלילות בתורה ועבודת ה'. בלילות קבע מקום לימודו בשיבת המקובלים שער השמים בירושלים העתיקה. בגיל שבע עשרה קיבל סמיכת חכמים מגדולי התורה בירושלים. לאחר פטירת סבו יצא לשהות עם אביו בקרקוב, שם שוחרר לרעייתו הרבנית עטיל לבית שווארץ בת אשת אביו בזיווג שני. במשך שנות שהותו באירופה ביקר כמה מצדיקי דורו, ביניהם האדמו"רים מבעלזא וקוויניץ אשר הפליאו במעלותיו, אך דבק בעבודתו אהבה ברבו האדמו"ר אברהם אלימלך מקרלין אשר לימים מינהו למנהיג חסידי קרלין בארץ ישראל.

עם פטירת אביו, בצום גדליה ג' בתשרי תר"ץ בירושלים, הוכתר כממלא מקומו על ידי זקני חסידות לעלוב. רבי משה מרדכי קבע את מושבו בירושלים, אחר כך בתל אביב ובני ברק ושוב חזר לירושלים באמרו שאינו מסיח דעתו ממנה, בערוב ימיו עברה חצר החסידות לשיכון ה' בבני ברק.

רבי משה מרדכי התפרסם כצדיק מופלא ופועל ישועות. עריכת שולחנותיו היו לשם דבר. נהג לטבול רבות במקווה וסבל ייסורים. נערץ על ידי אדמו"רי דורו, קשר עמוק נוצר בינו לבין האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא ורבי ישראל אבוחצירה (הבאבא סאלי) רבי משה מרדכי הקפיד להצניע למדנותו ומדרגותיו, לאחר פטירתו נודע כי נהג לסיים לימוד ש"ס בבלי כולו מדי שנה.

בשנת תשכ"ב מונה רבי משה מרדכי גם לאדמו"רם של פלג "הזקנים" בחסידות קרלין בעקבות כך היה לרבן של שתי חצרות, תופעה יחידאית בתנועת החסידות. הפלג שבראשו עמד רבי משה מרדכי נקרא כיום חסידות פינסק-קרלין.

רבי משה מרדכי נפטר בכ"ד בטבת תשמ"ז ונקבר בבית הקברות בהר הזיתים לצד אדמו"רי בית לעלוב, אביו, סבו ואבי סבו. חלק מדברי תורתו כונסו בספר "ברכת משה". ספרו הרבנית קאפ בתו של הרה"ק רבי ישעיהו מלעלוב זי"ע, כי בבית אביה ידעו כל המשמשים בקודש, כי אף בשעה שהם מסדרים את בית הרבי הודרו לא הותר להם לגעת בשולחנו של הרבי, עליו היו מונחים דרך קבע הגמרא והסידור, הטבק והסגריה שלו – כי אלו תחת רשותו של הרבי ואין לבר אנוש לגעת בהם. פעם אחת הזמין לבית הרבי איש נכבד ועשיר גדול לצורך עסקנות חשובה. הגבאים ובני הבית רצו לסדר את הבית ובכלל זה את שולחן הרבי לקראת האיש, למען יתקבל בכבוד גדול ובצורה נאותה, כדי שתצא ממנו התועלת הנדרשת... תחילה סידרו את כל החדר והמתינו לשעת הכושר... ואכן, כשעזב הרבי את החדר לכמה רגעים מיהרו והסירו את המפה שעל שולחנו, פרשו מפה חדשה וברחו מהבית... רק הרבנית קאפ נשארה בבית. כאשר שב הרבי לחדר וראה מה שנעשה, נחרד והחל מהלך בחזרה אנה ואנה אחוז בשרעפי קודש, תוך שהוא זועק בכל כוחו בעוז ותעצומות בשביל מי? בשביל אנשים, בשביל אנשים... לפניו נעבוד ביראה ופחד... לפניו נעבוד ביראה ופחד" אחר כמה דקות דפק האיש על שערי הבית. מיהר הרבי לארון הבגדים, הוציא משם בעקשטע ישן נושן שכבר איבד כל צבעו, לבשו וכך פתח את הדלת לפני האיש. כי אין לעשות פעולות בשביל בן אדם.

הוסיף הרבנית, כי מעשה זה נחרט בעמקי נשמתה, עד שזה לא כשישים שנים תמימות מאז אותו מעשה, ואיננה מסוגלת לעשות איזה פעולה 'פאר מענטשען' (לכבוד בן אדם). חסידים וותיקים של ב"ק הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, סיפרו כי באחת השנים בה אירע תשעה באב במוצאי שבת, בעוד שהיו מקומות אצל חסידים שלא היו מפסיקים בסעודה שלישית, הביט כל הזמן הרבי הברכה משה' בשענו – מתי יגיע זמן מוצאי שבת. ברגע שהגיע הזמן השליך את השטריימל מעליו, ופרץ בכבי מר ובזעקות שבר. היה נראה כמי שנוחר עליו המקדש אך לפני מספר שעות.

באחת השנים בבית הכנסת של לעלוב-בית דוד, ברחוב בהר"ץ בירושלים, שם שהה כ"ק ה'ברכת משה' זצ"ל בליל תשעה באב, בשעה שעמד לתפילת שמו"ע ערבית, הכינו לו המשמשים שרפרף עץ קטן כדי שיוכל לשבת עליו בשעת אמירת 'איכה'. הרבי לא ראה איך שהכניסו לו את השרפרף הלו, אך כאשר רצה לאחר מעריב להתיישב לאמירת הקינות, ראה פתאום את הכסא הקטן והעוף אותו משם בהבעת סלידה, ובתנועה כזאת של: 'מה לי ולפינוק הזה', חרק את עצמו על המרצפות. שמעו בכל בית הכנסת את ההנפילה. בשעת אמירת הקינות היה בוכה בכבי ובשברון רוח.

בכל ימי בין המצרים ראו על הרה"ק כי אבלו בליבו. הכאב הזה התעורר שוב בכל שנה ושנה. פעם עבר בתשעה באב ליד קבוצת צעירים, שהיכו בתוככי שיחתם. הרבי עצר את שיחתם ושאל בנימית כאב: "וואס לאכט איר?", והמשיך: "אני פעמים צוחק גם, אף בצחוק מריר..."

בסיום מלחמת ששת הימים, לאחר ששוב דרכה רגל ישראל ליד שריד בית מקדשנו, חידש הרבי את מנהג אבותיו להיות בין מנחמי ציון וירושלים, לפקוד את הכותל המערבי במוצאי תענית תשעה באב, ולקדש שם את הלבנה. מאות אנשים היו מצטרפים אל הרבי בנסיעתו אל הכותל, ולאחר קידוש הלבנה היה יוצא במחול, שותה 'לחיים' כנהוג ומברך את כולם שנזכה לראות במהרה בנחמת ציון

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

חיי משה – הרה"ק רבי משה צבי אריה ב"ר חיים יחיאל מיכל ביק צוק"ל זי"ע

"וַיֹּאמֶר אֶל תְּקַרְבֵּה הֵלֶם שֶׁל נַעֲלִיךָ מַעַל רַגְלֶיךָ פִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲתָה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמָּת קֹדֶשׁ הוּא" (ג', ה')

מנעלים ואדרבא אפשר שעוד יוסיף האדם להתקדש קדושת המקום הקדוש.

ואכן כך היה ביהושע שאמר לו המלאך שיסיר נעלו מעל רגלו כדי שיתקדש בקדושת המקום לכן אמר שם כי המקום קדוש אך משה היה במדרגה גבוהה יותר שבקדושת גופו היה מקדש את המקום אשר עמד עליו אמר לו הקב"ה של נעליך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עומד עליו נעשה אדמת קודש.

ולפי זה מובן מה שמתחילה אמר לו אל תקרב הלום מחמת קדושת המקום ואח"כ אמר לו שהמקום שהוא עומד קדוש ולדברינו מובן שמתחילה לא היה המקום קדוש אך אח"כ ע"י שמשו עמד עליו נתקדש מחמת קדושתו

ויש להבין דמתחילה אמר אל תקרב הלם אל מקום הקודש שאסור לבן אדם לבוא למקום השכינה משמע דהמקום שעומד עכשיו אינו קודש ולבסוף אמר של נעליך וגו' כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא משמע שגם במקום שעומד עכשיו הוא קודש עוד הקשה בכלי יקר דכאן אמר אדמת קודש הוא ואילו אצל יהושע אמר לו המלאך "כי המקום אשר אתה עומד עליו קודש".

ונראה דמה שצויה עליו הקב"ה להסיר מנעליו מעל רגליו והלא אמרו חז"ל (שבת קכ"ט ע"א) לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו ויקנה מנעלים לרגליו אלא כי הטעם שעל האדם לנעול מנעלים הוא כדי להפסיק בין הדומם שהוא צועד עליו לבין המדבר כדי שלא ימשיך הדומם את המדבר לגשמיותו וחומריותו אולם במקום קדוש ששם אין להתיירא שמא ימשיך הדומם את המדבר לחומריותו אין צריך לנעול

סגולה לפרנסה – לשאת אשה

וַיֹּאמֶר אֶל בְּנֵיתִי וְאִיו לָמָּה זֶה עֲזַבְתֶּן אֶת הָאִישׁ קְרָאָן לוֹ וַיֹּאכַל לָחֶם" (ב', כ')

רש"י – ויאכל לחם. שמא ישא אחת מכם, כמה דאת אמר (בראשית לט ו) כי אם הלחם אשר הוא אוכל

י-ה ביניהם, ועל זה מביא הכתוב דכתיב ולאברהם הטיב בעבורה קרי בה בעבור ה"א שבאשה שהיא סוד בינה ונ"ל בס"ד אומר בשביל אשתו של אדם על דרך מ"ש המפרשים על מאמר כל העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני הכוונה הוא שפע המזון יורד תוך השביל והצינור של חנינא בני וכן כאן הכוונה המזון יורד בתוך השביל של אשתו ויליף מפסוק ולאברהם הטיב בעבורה רצה לומר בשביל של אשתו שהוא כלי מעבר שעובר בתוכו השפע של הטובה ואע"ג דפשטיה דקרא היטיב קאי על פרעה מכל מקום מפרש על הקב"ה מדלא כתיב ויתן לו צאן ובקר אלא כתיב ויהי לו

וניתן בס"ד לראות רמו לדברים בפס' הנ"ל שאומר יתרו לבנותיו שע"י שישא משה אחת מכן תהיה לו ברכה בביתו ותהיה פרנסתו מצויה ויהיה לו לאכל לחם

פעמים אנו שומעים על אדם שבא אל הרב לקבל ברכה לפרנסה טובה ואח"כ מבקש הוא גם ברכה למציאת זיווג והעצה היא להפוך את הסדר קודם יבקש על מציאת הזיווג ואח"כ הפרנסה תגיע ממילא שכן אין הברכה באה אלא בזכות האשה וכן כותבת הגמרא ביבמות (ס"ב, ע"ב) "אמר רבי תנחום א"ר חנילאי כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה"

עוד מובא בגמרא בבא מציעא (נ"ט, ע"א) "וא"ר חלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר (בראשית יב, טז) ולאברהם הטיב בעבורה"

וכותב הבן יהודיע זי"ע על אתר "ובזה יובן מאמר אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם, אלא בעבור אשתו, משום דהמזון והפרנסה באה מן הבינה, שהיא סוד ה"א ראשונה דשמא קדישא, שהיא אצל האשה, כי איש ואשה שזכו שם